

LBRIS

We know
books

FEODOR OANCEA • MATEI JUREBIȚĂ

**TEORIE ȘI
SOLFEGIU**

**MANUAL
PENTRU
CLASA A XI-A**

GRAF^oART

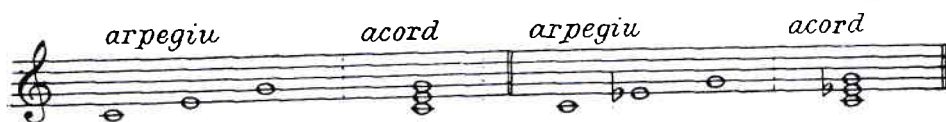
Canoane și studii polifonice la 2 și 3 voci	6
RECAPITULAREA ACORDURILOR	13
Clasificarea acordurilor	14
Acorduri de 3 sunete	14
Acorduri de 4 sunete	19
Acorduri de 5 sunete	26
Coruri	29
RECAPITULAREA MĂSURILOR	45
Măsuri simple	
MĂSURI COMPUSE OMOGENE	45
Măsuri compuse binare. Măsuri de 4 timpi	45
Măsuri compuse ternare	45
Măsuri de 6 timpi	
Măsuri de 9 timpi	
Măsuri de 12 timpi	
MĂSURI COMPUSE ETEROGEN	48
Măsuri mixte	
Măsuri de 5 timpi	48
Măsuri de 7 timpi	49
Măsuride 8 timpi	61
Măsuri de 9 timpi	84
Măsuri de 10 timpi	101
CHEI	119
Cheia Sol, Do, Fa	120
Cheia de sopran	126
Cheia de mezzo-sopran	129
Cheia de alto	134
Cheia de tenor	138
Cheia de bariton	143
TRANSPOZIȚIA	151
Transpoziția scrisă	153
Transpoziția orală	153
Transpoziția prin schimbarea cheilor	158

MODURI	165
Terminologia modurilor.....	168
Modurile diatonice și cromatice de stare majoră.....	169
1 Major cu treapta VI coborâtă	170
2 Major cu treptele VI și VII coborâte.....	170
3 Major cu treptele II și VI coborâte.....	171
4 Major cu treapta IV urcată.....	171
5 Major cu treptele II și IV urcate	172
6 Major cu treapta VII coborâtă	172
7 Major cu treapta II urcată și VI coborâtă	173
8 Major cu treapta IV urcată și VII coborâtă.....	173
9 Major cu treptele II și IV urcate și VII coborâtă	174
Modurile diatonice și cromatice de stare minoră	174
1 Minor cu treapta IV urcată	174
2 Minor cu treptele IV și VII urcate.....	175
3 Minor cu treapta VI urcată	175
4 Minor cu treptele IV și VI urcate	175
5 Minor cu treapta II coborâtă	176
6 Minor cu treapta II coborâtă și VII urcată.....	176
7 Minor cu treptele II și V coborâte.....	176
8 Minor cu treapta V coborâtă și VI urcată.....	177
Modalități de notare a armurii.....	17
Reguli de notare a armurilor diatonice.....	178
Armura modurilor cromatice	182
TRANSPUNEREA MODURILOR	188
Transpunerea modurilor de stare majoră	188
Construirea modurilor de tip major, pornind de la starea de bază a modului major	190
Transpunerea modurilor de stare majoră	191
Transpunerea modurilor de stare minoră.....	203
Construirea modurilor de tip minor, pornind de la starea de bază a modului minor.....	204

RECAPITULAREA ACORDURILOR

Emiterea simultană a mai multor sunete se numește acord.

În general, sub denumirea de acord, se înțelege suprapunerea a cel puțin trei sunete diferite, dispuse inițial (stare directă) astfel: *fundamentală, terță și cvintă*. Arpegiul sunat simultan este acord.

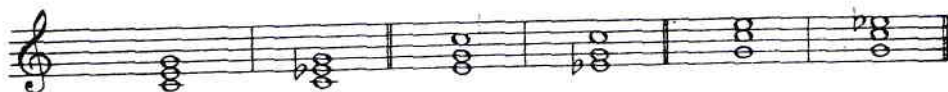

Cele trei sunete ale acordului pot apare în trei stări :

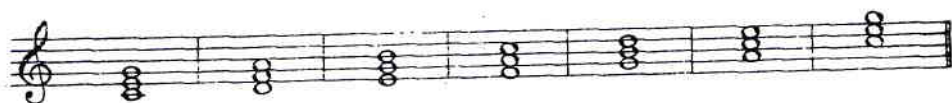
starea directă

răsturnarea I

răsturnarea II

Pe fiecare sunet se poate forma un acord :
acorduri cu sunete naturale

acorduri cu sunete alterate

CLASIFICAREA ACORDURILOR

Clasificarea acordurilor în armonia clasică se face :

I. după *stabilitatea* sau *instabilitatea* sonoră a acordurilor ;

II. după *structura* acordului :

a) *numărul sunetelor* care le alcătuiesc și

b) *raportul care se stabilește între sunetele componente față de fundamentală* ;

III. după *funcțiunea* pe care o îndeplinesc acordurile în cadrul tonalităților.

I. După *stabilitatea* sau *instabilitatea* sonoră a acordurilor deosebim :

1. *Acorduri consonante* ¹

2. *Acorduri disonante* ²

1. *Acorduri consonante* sînt acordurile în care sunetele componente se atrag, se întregesc, se contopesc într-o unitate sonoră compactă, încheată, formînd un întreg armonic.

Acordurile consonante produc o senzație auditivă de stabilitate, de repaus. Ele păstrează echilibrul sonor al tonalității.

2. *Acorduri disonante* sînt acordurile în care sunetele componente se resping, au tendința de a se confrunța, sau a se depărta unele de altele, producînd o tensiune sonoră care lasă impresia de mișcare, de instabilitate.

Acordurile disonante produc o sonoritate mai mult sau mai puțin aspră, gradul de disonanță fiind determinat de structura acordului.

II. După *structura* acordului

a) După numărul sunetelor care alcătuiesc acordul deosebim : acorduri de trei, de patru, de cinci, de șase, de șapte, sau mai multe sunete ;

b) După raportul care se formează între sunetele componente și fundamentală deosebim următoarele categorii de acorduri :

ACORDURI DE TREI SUNETE

1. *Acorduri perfecte* : a) *acorduri majore*

b) *acorduri minore*

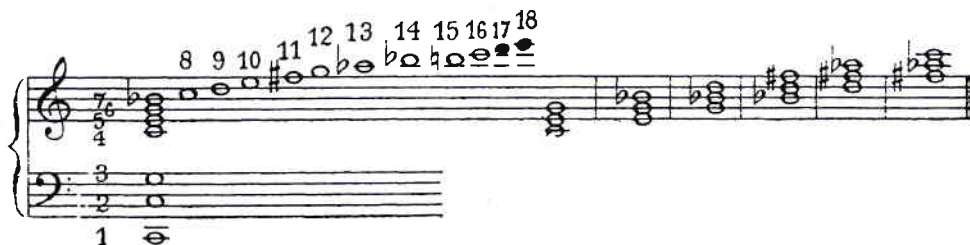
2. *Acorduri micșorate*

3. *Acorduri mărite*

¹ Din limba latină *con* sonare = a suna împreună, a se potrivi.

² Din limba latină *dis*sonare = a nu se potrivi, a suna dispart.

Originea celor mai folosite acorduri de trei sunete, în armonia clasică, o găsim în primele 18 armonice superioare ale unui sunet, luat ca fundamentală. Astfel, din armonicele superioare ale sunetului *Do* (eliminând dublările), extragem următoarele acorduri de trei sunete.

Din armonicele superioare ale sunetului *Re* (eliminând dublările), extragem următoarele acorduri de trei sunete :

1. Acorduri perfecte

a) Acorduri majore

Acordurile majore au în structura lor o *terță mare* și o *cvintă perfectă* față de *fundamentală* :

b) Acorduri minore

Acordurile minore au în structura lor o *terță mică* și o *cvintă perfectă* față de *fundamentală* :

Denumirea de *acord perfect* este determinată de *cvinta perfectă* față de *fundamentală*, iar denumirea de *acord major* sau *acord minor* este determinată de *terță mare* sau *mică* față de *fundamentală*.

Acordurile perfecte majore și perfecte minore sînt acorduri *consonante*, indiferent de starea sau poziția în care se prezintă.

2. Acorduri micșorate

Structura acordurilor micșorate se prezintă în trei variante :

a) Acordul *micșorat* cu *terța mică* și *cvinta micșorată* față de *fundamentală*.

În acest acord, elementul disonant îl constituie *cvinta micșorată* față de *fundamentală*.

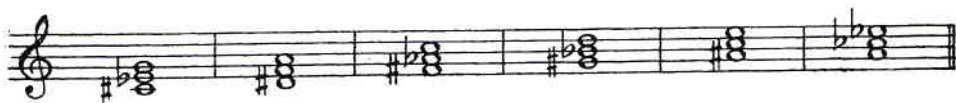
b) Acordul *micșorat* cu *terța mare* și *cvinta micșorată* față de *fundamentală*.

În acest acord, elementele disonante sînt :

- *cvinta micșorată* față de *fundamentală*,
- *terța micșorată* care se formează între *terța* acordului și *cvintă*.

c) Acordul *micșorat* cu *terța micșorată* și *cvinta micșorată* față de *fundamentală*.

În acest acord, elementele disonante sînt :

- *cvinta micșorată* față de *fundamentală*, și
- *terța micșorată* față de *fundamentală*.

Acordurile micșorate sînt acorduri *disonante*, indiferent de starea în care se găsesc. Gradul de disonanță este determinat de *structura* și de *starea acordului*. Acordul *micșorat* cu *terța mică* și *cvinta micșorată*, frecvent în armonia clasică, *sună mai puțin aspru* decît celelalte forme.

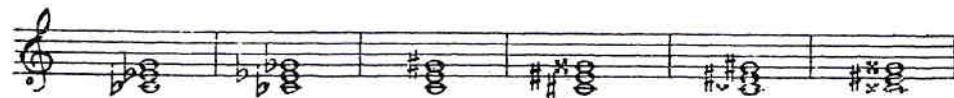
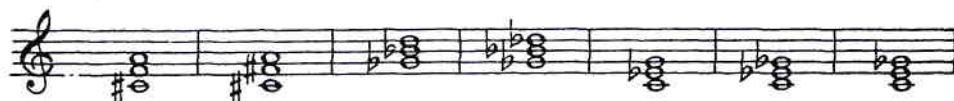
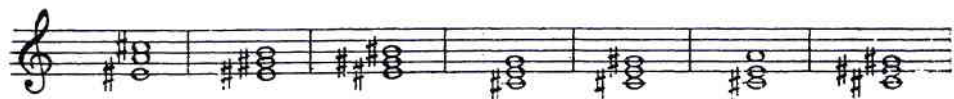
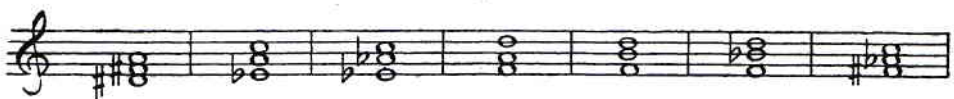
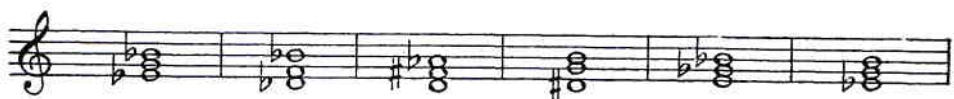
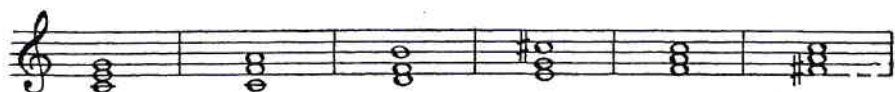
3. Acorduri mărite

Acordurile *mărite* au în cuprinsul lor o *terță mare* și o *cvintă mărită* față de *fundamentală*. Ele sînt disonante, cu o sonoritate *mai aspră*, în raport cu acordurile micșorate. Denumirea de acord mărit se

păstrează, indiferent de starea acordului. Elementul disonant în acordul mărit îl constituie *cvinta mărită* față de *fundamentală*.

Exemple pentru analiză

Four staves of musical notation in G major. The first staff contains a melodic line with a slur over the first four measures. The second and third staves contain chords and some melodic fragments. The fourth staff contains a melodic line with a slur over the last two measures.

E. POZZOLI

Three systems of musical notation, each consisting of a treble and bass staff. The first system shows a piece in G major with a key signature of one sharp (F#). The second system shows a piece in G major with a key signature of two sharps (F# and C#). The third system shows a piece in G major with a key signature of two sharps (F# and C#).

ACORDURI DE PATRU SUNETE

Acorduri de septimă

Acordurile de patru sunete diferite se numesc *acorduri de septimă*, deoarece între fundamentală și sunetul extrem, în stare directă, se formează un interval de septimă (mare, mică sau micșorată).

Acordurile de septimă, în orice formă și în oricare stare se prezintă, sînt *acorduri disonante*. Gradul de disonanță este determinat de structura acordului și de starea lui.

Acordurile de septimă își au originea în armonicile superioare ale unui sunet, luat ca fundamentală. Astfel, din armonicile superioare ale sunetului *Do* (eliminînd dublările) extragem următoarele acorduri de septimă :

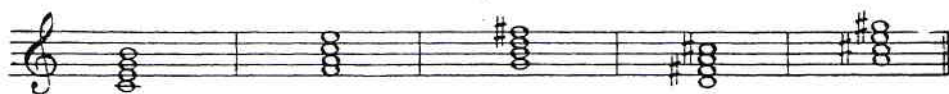
Din punct de vedere al structurii, deosebim următoarele acorduri de septimă :

- 1 acorduri cu *septimă mare*,
- 2 acorduri cu *septimă mică*,
- 3 acorduri cu *septimă micșorată*.

1. Acorduri cu septimă mare

Structura acordurilor cu *septima mare* se prezintă în trei variante :

a) *Acorduri majore cu septimă mare*

În acest acord, elementul disonant este *septima mare* față de fundamentală.

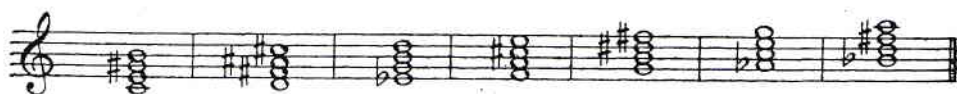
b) *Acorduri minore cu septimă mare*

În aceste acorduri elementele disonante sînt :

- *septima mare* față de fundamentală,
- *cvinta mărită* care se formează între *terța* acordului și *septimă*.

c) *Acorduri mărite cu septimă mare*

În aceste acorduri elementele disonante sînt :

- *septima mare* față de fundamentală și
- *cvinta mărită* față de fundamentală.

2 Acorduri cu septimă mică

Structura acordurilor cu septimă mică se prezintă în patru variante :

a) *Acorduri majore cu septimă mică*

Acordurile *majore cu septimă mică* se numesc și acorduri de *septimă de dominantă*, deoarece ele se formează, în mod natural, numai pe treapta V în tonalitățile majore sau minore armonice.

Acorduri majore cu *septimă mică* se pot forma, cu ajutorul alterațiilor, pe ori care sunet al scării cromatice, în care caz, treapta pe care se formează își însușește funcțiunea de *dominantă*.

Elementele disonante din acordul de *septimă de dominantă* sînt :

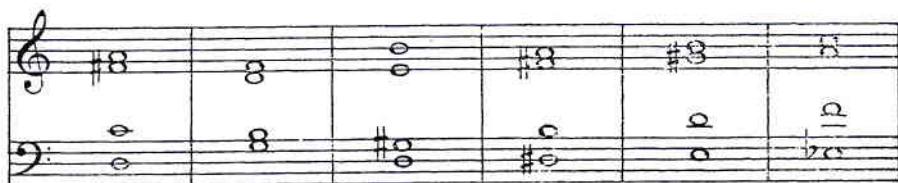
- *septima mică* față de *fundamentală*,
- *cvinta micșorată* care se formează între *terța* acordului și *septimă*.

Disonanța acordului de *septimă de dominantă* este mai puțin aspră decît a celorlalte acorduri de septimă, fiind socotită, în armonia modernă, ca o consonanță instabilă.

În armonia clasică, rezolvarea septimei mici din acordul de septimă de dominantă se face frecvent la o secundă mică inferioară în tonalitățile majore și la o secundă mare inferioară în tonalitățile minore, la aceeași voce. (Vezi săgeata în exemplele de mai jos.)

În armonia modernă, rezolvarea septimei mici se face și la altă voce, de asemenea, poate fi întirziată sau chiar nerezolvată. (Vezi exemplele de L. v. Beethoven ultimele 2 măsuri și G. Verdi măsurile 1, 5, 6 și 7.)

Exemple pentru analiză :

L. v. BEETHOVEN

